

OECD *Multilingual Summaries*

Education at a Glance 2017

OECD Indicators

Summary in Hungarian

Olvassa el a teljes könyvet az alábbi témában: 10.1787/eag-2017-en

Oktatási körkép 2017

OECD-mutatók

Összefoglalás magyarul

A tudományos területen végzetek a legkeresettebbek a munkaerőpiacon, bár ez nem minden alterületre igaz

Az OECD-országok zömében az üzleti, az igazgatási és a jogi területen szerzett diplomák a legnépszerűbbek a felnőttek körében. Az OECD-térség átlagát tekintve a felsőfokú végzettséggel rendelkező 25–64 évesek 23%-a a fenti tanulmányi területek egyikén szerzett diplomát. Ezzel szemben a természettudományok, a statisztika és a matematika területén 5%-uk, az információs és kommunikációs technológiai területen 4%-uk, mérnöki, gyártási és építőipari területen pedig 17%-uk rendelkezik diplomával. Az arány a felsőoktatásba újonnan belépők körében is hasonló, ami azt jelzi, hogy a fenti területek iránti érdeklődés stabilnak mondható.

Megfigyelhető azonban, hogy a tudomány, a technológia, a mérnöki tudományok és a matematika (azaz a STEM-területek) iránti érdeklődés a magasabb tanulmányi szinteken növekszik, és ezeken a területeken 2015-ben csaknem kétszer annyi hallgató doktorált, mint ahányan alapszakos diplomát szereztek. Ezek a tanulmányi területek a felsőoktatásban tanuló nemzetközi diákok körében is a legnagyobb arányban kedveltek: csaknem egyharmaduk folytatja tanulmányait az OECD-országokban tudományos területen.

A mérnöki területek iránti érdeklődés a felső középfokú szakképzésben nagyobb, mint a felsőoktatásban – ez a mérnöki képzési programok ipari szektorral való szoros kapcsolatának köszönhető. A diákok mintegy egyharmada mérnöki, gyártási vagy építőipari területen szerzett végzettséggel fejezi be tanulmányait a felső középfokú szakképzésben – ez több mint a duplája azoknak, akik a felsőoktatásban szereznek diplomát ezeken a területeken.

A STEM-területeken végzetek esetében magasabb a foglalkoztatottság is, ami az egyre inkább az innovációra épülő társadalom igényeit tükrözi: az információs és kommunikációs technológiai (IKT) területeken végzetek 7 százalékponttal magasabb foglalkoztatottsági rátára számíthatnak a művészeti és a bölcsészettudományi, valamint a társadalomtudományi, újságírói és információszolgáltatási területeken végzeteknél. A foglalkoztatottsági ráták azonban a tudományos területeken belül egyenlőtlenségeket mutatnak: a természettudományi, a matematikai és a statisztikai területeken végzetek foglalkoztatottsági rátája nagyobb valószínűséggel hasonló a művészeti és a bölcsészettudományi területeken végzetekéhez – vagyis mindkét esetben alacsonyabb, mint a mérnökök vagy az IKT-szakemberek foglalkoztatottsági rátája.

A nemek közötti egyenlőség a végzettségek tekintetében még mindig csak távoli álom bizonyos tanulmányterületeken, különösen a felső középfokú szakképzésben. A felsőoktatásban már javul a nemek közötti egyenlőség aránya, bár a mérnöki, a gyártási és az építőipari képzéseket megkezdő hallgatók közül még mindig csak minden negyedik képviseli a női nemet. Ezzel szemben az egészségügyi és a jóléti

területeken tanulmányokba kezdő négy új hallgató közül majdnem három nő. Más területeken – például a vállalatigazgatás és a jog, a természettudományok, a matematika és a statisztika területén – már csaknem sikerült elérni a nemek közötti egyenlőséget a tanulmányaikat megkezdő hallgatók között.

A felnőttek ma már általában képzettebbek, de néhányan még mindig le vannak maradva

A munkaerő képzettségi szintje 2000-hez képest mára már magasabb az OECD- és a partnerországokban. Míg 2000-ben a fiatal felnőttek zömének a felső középfokú végzettség volt a legmagasabb iskolai végzettsége, addig ma már a 25–34 évesek legnagyobb része rendelkezik felsőfokú végzettséggel. Az OECD- és a partnerországok zömében ugyancsak csökkent azoknak a fiatal felnőtteknek az aránya, akik csak felső középfokúnál alacsonyabb végzettséggel rendelkeznek: 2016-ban 16%-ra az OECD-országok átlagát tekintve. Bár egyre több felnőtt jut el a felső középfokú szintre, a képzések befejezése még mindig problémás. Az elérhető valós kohorsz adatokkal rendelkező országokban a beiratkozott tanulók mintegy 25%-a nem fejezte be a tanulmányait a képzés elméleti záró időpontjától számított két évet követően sem, és ezek közül ötből négy már nem is vesz részt képzésben. Ez pedig kritikus nagyságú veszteség: a felső középfokú tanulmányaikat be nem fejező fiatal felnőttek (25–34 évesek) munkanélküliségi rátája közel 17%, ezzel szemben azoké, akik befejezték ezeket a tanulmányokat, csak 9%.

A felsőfokú végzettséggel rendelkező felnőttek befektetése jelentősen megtérül: 10 százalékponttal nagyobb valószínűséggel találnak munkát, és átlagosan 56%-kal keresnek többet azoknál a felnőtteknél, akik csak felső középfokú végzettséggel rendelkeznek. Ugyancsak ők azok, akik a gazdasági recessziók után elsőként állnak talpra: a felsőfokú végzettséggel rendelkező fiatal felnőttek foglalkoztatottsági rátája visszaállt a válság előtti szintre, míg a felső középfokú tanulmányaikat be nem fejezőké még mindig elmarad a válság előtti szinttől. A felsőfokú végzettséggel rendelkező felnőttek ráadásul kisebb valószínűséggel lesznek depressziósak, mint kevésbé képzett társaik. A fenti okokból kifolyólag a fiatal felnőttek egyre inkább hajlandóak továbbtanulni, hogy tovább fejlesszék tudásukat, mint hogy a kötelező oktatás befejezését követően rögtön belépjenek a munkaerőpiacra. 2000 és 2016 között az oktatásban még mindig részt vevő 20–24 évesek aránya 10 százalékponttal nőtt, ezzel szemben a foglalkoztatásban állók aránya 9 százalékponttal csökkent.

A felsőfokú oktatásra költött összes kiadás nagyobb arányban nő, mint a beiratkozottak aránya

A kiadások sokkal nagyobb arányban nőnek, mint a bármilyen szintű oktatásba, de különösen a felsőfokú képzésekre beiratkozottak aránya. Az alapfokú, a középfokú és a nem felsőfokú poszt-szekunder képzést nyújtó oktatási intézményekre fordított kiadások 2010 és 2014 között 4%-kal nőttek, bár a beiratkozott tanulók aránya némiképp csökkent ugyanebben az időszakban. Ezzel ellentétben a felsőfokú képzést nyújtó intézményekre fordított összes kiadás több mint kétszer akkora arányban nőtt ugyanebben az időszakban, mint a beiratkozott hallgatók aránya, ami azt jelzi, hogy a kormány és a társadalom prioritásnak tekinti a felsőoktatást.

Míg az oktatási intézményekre – az alapfokútól a felsőfokúig – fordított állami kiadások láthatóan növekszenek, mégsem tartanak lépést az OECD-országok 2010 és 2014 közötti átlagos GDP-növekedésével. Ebből kifolyólag az oktatásra fordított állami kiadások a GDP százalékában mérve 2%-kal csökkentek ebben az időszakban. Ehhez hasonlóan 2010 és 2014 között az OECD-országok felében csökkent az oktatási intézményekre – az alapfokútól a felsőfokúig – fordított állami kiadások aránya az összes állami kiadáson belül.

A kötelező oktatásra fordított állami finanszírozás aránya jóval nagyobb a felsőfokú oktatásra fordítotténál. Míg az állami szektor az alapfokú, a középfokú és a nem felsőfokú poszt-szekunder képzést nyújtó oktatási intézményekre fordított forrásoknak még mindig 91%-át biztosítja, addig a felsőfokú oktatásra fordított összes forrásnak csak 70%-át, így a fennmaradó részt a háztartásoknak kell finanszírozniuk. Mindezek ellenére az intézmények oktatási kiadásainak finanszírozására fordított állami források aránya 2010 és 2014 között általában véve minden oktatási szinten stabil maradt.

A lemaradó fizetések és a munkaerő előregedése nehéz helyzetbe hozza a tanári szakmát

Bár az oktatási rendszer gerincét a tanárok alkotják, a szakma mégis egyre kevésbé vonzó a fiatal hallgatók számára, a tanárok pedig egyre idősebbek, különösen a felsőbb oktatási szinteken. Az OECD-országok átlagát tekintve 2015-ben az általános és a középiskolai tanárok 33%-a volt legalább 50 éves; ez 2005-höz képest 3 százalékpontos növekedést jelent. Emellett a szakmában még mindig a nők vannak túlsúlyban: az OECD-országok átlagát tekintve tíz tanárból hét a nő nem képviselője. A nemek közötti egyenlőség azonban az oktatás felsőbb szintjein már jobb: míg az általános iskola előtti oktatásban dolgozó pedagógusok 97%-a nő, a felsőoktatásban már csak 43% ez az arány.

A tanári fizetések más hasonlóan képzett, teljes munkaidőben dolgozó munkavállalók fizetéséhez képest alacsonyak. Ez komoly akadálya a fiatalok tanári pályára vonzásának. Bár a fizetések annál magasabbak, minél magasabb oktatási szinten tanít valaki, még így is csak 78–94%-át teszik ki a felsőfokú végzettséggel rendelkező, teljes időben foglalkoztatott munkavállalókéknak. A 2008-as gazdasági visszaesés a tanári fizetésekre is közvetlen hatással volt: egyes országokban vagy befagyasztották, vagy csökkentették őket. 2005 és 2015 között az elérhető adatokkal rendelkező országok és gazdaságok egyharmadában csökkent a tanárok törvényben meghatározott reálbére.

Egyéb megállapítások

Mivel az állam kevesebb forrást biztosít a korai gyermekkori oktatást nyújtó intézmények finanszírozására, az ezen a szinten a magánintézményekbe íratott gyermekek aránya jóval magasabb, mint az általános- vagy a középiskolai oktatásban.

Az általános felső középfokú képzések népszerűbbek, mint a szakképzések: a 15–19 évesek 37%-a általános felső középfokú képzésben tanul, ezzel szemben csak 25% tanul szakképzésben, holott a szakképző programok sok ország oktatási rendszerének erős alkotóelemei.

A pénzügyi támogatás segít az egyes felsőoktatási intézmények által felszámított magas tandíjak jelentette terhek ellensúlyozásában; Ausztráliában, Angliában (az Egyesült Királyságban) és az Egyesült Államokban a hallgatók legalább 75%-a állami hitelből finanszírozza tanulmányait, vagy ösztöndíjat, illetve támogatást kap.

Az elérhető adatokkal rendelkező országok és gazdaságok több mint felében nyílt felvételi eljárással lehet bekerülni az állami, illetve a magán felsőoktatási intézményekbe. Az első diplomát adó felsőfokú képzésekre a legtöbb országban a felső középfokú tanulmányokat lezáró országos, illetve központi vizsgák, valamint a felsőfokú intézmények által szervezett felvételi vizsgák alapján lehet bekerülni.

© OECD

Ez az összefoglalás nem hivatalos OECD fordítás.

Ez az összefoglalás abban az esetben másolható, ha megemlítsre kerül az OECD szerzői joga és az eredeti kiadvány címe.

A többnyelvű összefoglalások az eredetileg angol ill. francia nyelvű OECD kiadványok kivonatos fordításai.

Olvassa el a teljes angol nyelvű verziót az OECD online könyvtárában, az OECD iLibrary-n!

© OECD (2017), *Education at a Glance 2017: OECD Indicators*, OECD Publishing.

doi: 10.1787/eag-2017-en